

POLÍTICA INSTITUCIONAL DE LA UNIVERSITAT DE VIC PER FOMENTAR L'ACCÉS OBERT

Aprovada pel Consell de Direcció de la UVic el 16 d'octubre de 2012

1. INTRODUCCIÓ

El moviment per al lliure accés a la informació científica, conegut com a *accés obert* (AO), neix afavorit, d'una banda, per les grans facilitats que ofereix l'edició electrònica i, de l'altra, per la necessitat de reduir la despesa creixent que, en les universitats, genera la subscripció a les revistes científiques.

L'accés obert, basat en la idea que els resultats de la recerca finançada amb diners públics han de ser de domini públic, postula l'accés permanent, lliure i gratuït a la producció científica i acadèmica per tal d'impulsar l'accessibilitat, la visibilitat i l'impacte de la recerca.

Aquest accés es fa possible dipositant els resultats de la recerca en repositoris oberts, que comporten avantatges tant per als autors com per a la institució de què formen part, ja que:

- Augmenten la difusió d'aquests resultats i els fan **més visibles**.
- Afavoreixen l'impacte de les publicacions fent que es produeixin **més citacions** dels autors i dels documents.
- Donen més visibilitat a les institucions a les quals pertanyen els autors i milloren el **posicionament institucional**.
- Asseguren la gestió dels documents en un **entorn estable**, amb una **descripció normalitzada** i un **protocol d'intercanvi de dades estàndard** (OAI_PMH)¹.
- Ofereixen més garanties de **conservació del document**, incloent-hi la migració a nous formats i plataformes informàtiques en el futur.

2. ANTECEDENTS

Des de l'inici del nou segle, el moviment d'accés obert ha fet un llarg recorregut. Així ho testimonien les declaracions internacionals i nacionals que hi han donat suport:

¹ *Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting*

- **(2002)** Budapest Open Access Initiative, (<http://www.soros.org/openaccess/index.shtml>). Defineix per primera vegada l'accés obert com el lliure accés a través d'internet a la literatura científica respectant les lleis del *copyright*.
- **(2003)** Bethesda Statement on Open Access Publishing, (<http://www.earlham.edu/~peters/fos/bethesda.htm>). A més de definir l'accés obert, reclama una transició ràpida i eficient cap a la publicació en obert.
- **(2003)** Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities, (<http://oa.mpg.de/lang/en-uk/berlin-prozess/berliner-erklarung/>). Posa de manifest les grans possibilitats que ofereix internet en la difusió del coneixement, avala el paradigma de l'accés obert i recull els termes de les declaracions anteriors.

En l'àmbit europeu també s'han produït diverses manifestacions a favor de l'accés obert:

- El Consell de Recerca Europeu (ERC) va publicar el 2008 el document *ERC Scientific Council Guidelines for Open Access*, on defineix una política obligatòria d'autoarxiu en accés obert que exigeix que totes les publicacions revisades, fruit de projectes finançats pel ERC, es dipositin en repositoris on estiguin accessibles a partir dels sis mesos següents a la seva publicació.
- L'Associació Europea d'Universitats (EUA) va aprovar el 2008 el text *Recommendations from the EUA Working Group on Open Access* per afavorir la difusió en obert dels continguts provinents de la recerca científica i acadèmica (creació de dipòsits digitals, incentivació del dipòsit dels resultats de la investigació, conscienciació de la importància de l'accés obert, etc.).

A l'**Estat espanyol**, la Llei 14/2011, d'1 de juny, de la ciència, la tecnologia i la innovació fomenta decididament la publicació en accés obert de la recerca finançada amb fons públics i la difusió a través de repositoris institucionals o temàtics.

Amb la mateixa finalitat, la Conferència de Rectors d'Universitats Espanyols (CRUE) va fer el 2004 la *Declaración de la CRUE en apoyo del modelo de acceso electrónico abierto*, (<http://www.ucm.es/BUCM/boletin/bibliotecario/01/acceso.pdf>).

A **Catalunya**, el Consell Interuniversitari de Catalunya (CIC) va acordar dur a terme diferents actuacions amb la finalitat d'impulsar l'accés obert de la recerca de Catalunya. El pla d'actuacions per a l'accés obert té com a fita clau l'horitzó 2012, quan «en els processos d'avaluació de projectes d'investigació, d'acreditació del professorat, d'avaluació de la recerca (sexennis) o de concursos de promoció interna es tindran en compte exclusivament les publicacions incloses en un repositori d'accés obert», com es recull en l'informe que es va aprovar en el plenari del CIC en data 22 de juny de 2009.

3. POLÍTICA INSTITUCIONAL DE LA UNIVERSITAT DE VIC PER FOMENTAR L'ACCÉS OBERT

Tenint en compte aquests antecedents i seguint les recomanacions sobre l'accés obert del Consell de l'Associació Europea d'Universitats aprovades a Barcelona el 26 de març de 2008, atesos els reptes assolits a la Declaració de Berlín —que la Universitat de Vic va signar el 2006— i l'acord marc pres per la Junta del Consell Interuniversitari de Catalunya (CIC) el 2010, que estableix l'accés obert a les publicacions de recerca de les universitats catalanes, la Universitat de Vic (UVic), amb la finalitat de promoure l'accés obert a la producció científica dels seus investigadors recomana que:

- El personal docent i investigador (PDI) dipositi les seves publicacions acadèmiques i de recerca (articles de revista, contribucions a congressos, documents científicotècnics, tesis, llibres, materials docents, exercicis, exàmens, etc.) produïdes en el marc de la seva activitat a la UVic al repositori institucional de la Universitat.
- Els estudiants de la Universitat de Vic, tal com indica la normativa acadèmica de graus i la de màster, dipositin en el repositori institucional de la UVic els treballs finals de grau o de màster, sempre, però, que tinguin una qualificació d'excel·lent o que la comissió coordinadora corresponent ho consideri pertinent. Aquests treballs seran de lliure consulta per al seu ús docent i de divulgació. En el cas que hi hagi dades que s'hagin de protegir, tals com dades personals o de secret empresarial, se'n pot restringir la consulta als usuaris de la comunitat UVic.
- L'arxivament de documents es dugui a terme just després de l'acceptació de la seva publicació i, en qualsevol cas, en un termini no superior a sis mesos.
- Es tinguin en compte les condicions establertes per les editorials en relació amb l'arxivament dels documents en repositoris d'accés obert. Si aquestes condicions no permeten l'accés lliure a la publicació completa, aquesta s'hi inclourà de forma restringida o fosca i es permetrà únicament l'accés al *preprint*, al resum o a les metadades completes que la descriuen, segons sigui possible en cada cas.
- El PDI publiqui en revistes d'accés obert sempre que sigui possible.

La Universitat de Vic adoptarà les mesures d'incentivació que cregui convenientes amb incidència sobre l'avaluació, el finançament de projectes, etc.

En relació amb els repositoris, tant pel que fa al propi de la institució com als cooperatius en els quals participa, la UVic és compromesa a:

- Facilitar a través de la Biblioteca tot el suport necessari per a la introducció de documents al repositori.
- Vetllar pels drets d'autor, la propietat intel·lectual i el dret de confidencialitat de les publicacions dipositades.

- Preservar, assegurar i mantenir l'accés perpetu a les publicacions allotjades en el repositori.
- Seguir les normes i criteris utilitzats internacionalment en els repositoris.
- Incrementar la visibilitat i la interoperabilitat de les publicacions dipositades incorporant-les a cercadors acadèmics, portals i directoris (Scirus, GoogleScholar, OAISTER, OpenDOAR, etc.).
- Coordinar-se amb la resta d'institucions del sistema universitari a fi que els recol·lectors de producció científica i acadèmica d'àmbit nacional i internacional (RECERCAT, MDX, TDX, RECOLECTA, DRIVER, etc.) puguin reunir el coneixement generat per la Universitat i donar-hi accés.
- Eximir el personal docent i investigador de la referència i lliurament de la documentació dipositada en el repositori institucional de la Universitat en les convocatòries d'ajuts i en els concursos interns que realitzi.
- El dipòsit digital no modifica la titularitat dels drets de la propietat de l'obra que regula la normativa UVic.

S'hauria de garantir la interoperabilitat entre "L'aplicatiu de recerca" (d'ara endavant, AR) de la Universitat i el repositori institucional, de manera que un cop introduïdes les metadades de les publicacions a l'AR es pugui emmagatzemar el text complet del document descrit al repositori institucional de manera ràpida i eficaç.